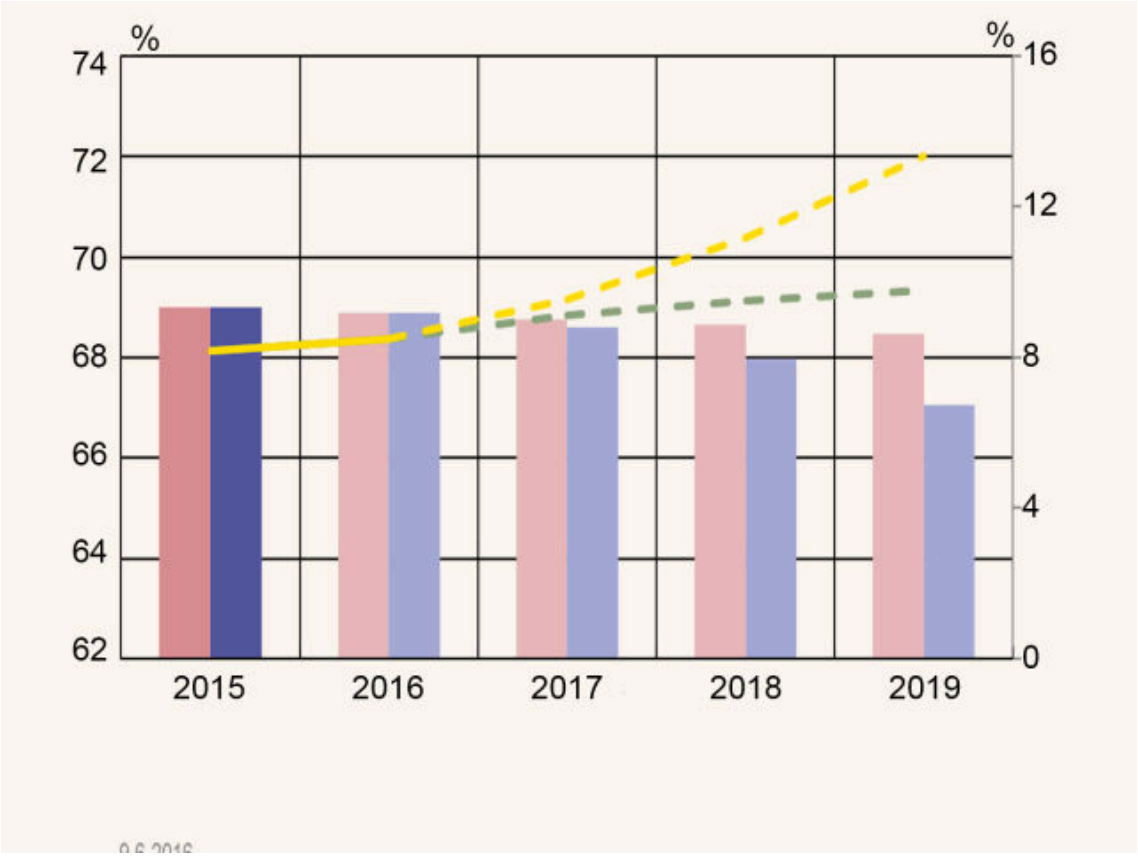
Ennuste

Vaihtoehtoislaskelma: Työllisyystavoitteen saavuttaminen edellyttää nopeampaa talouskasvua

Suomen talous | 09.06.2016

Hallitusohjelman yksi keskeinen tavoite on työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin hallituskauden loppuun mennessä. Tämä tarkoittaa työllisyyden kasvattamista nykyisestä runsaalla 100 000 hengellä vuoden 2019 loppuun mennessä. Mikäli talouskasvu jää lähivuosina prosentin tuntumaan eli perusennusteen mukaiseksi, on tavoitteen toteutuminen epätodennäköistä. Laskelman perusteella hallitusohjelman työllisyystavoitteen saavuttaminen edellyttää selvästi nykyistä nopeampaa talouskasvua. Bruttokansantuotteen kasvun pitäisi vuosina 2017–2019 olla keskimäärin 2,5 % vuodessa eli noin 1,3 prosenttiyksikköä nopeampaa kuin perusennusteessa, jotta tavoitteen saavuttaminen olisi mahdollista.

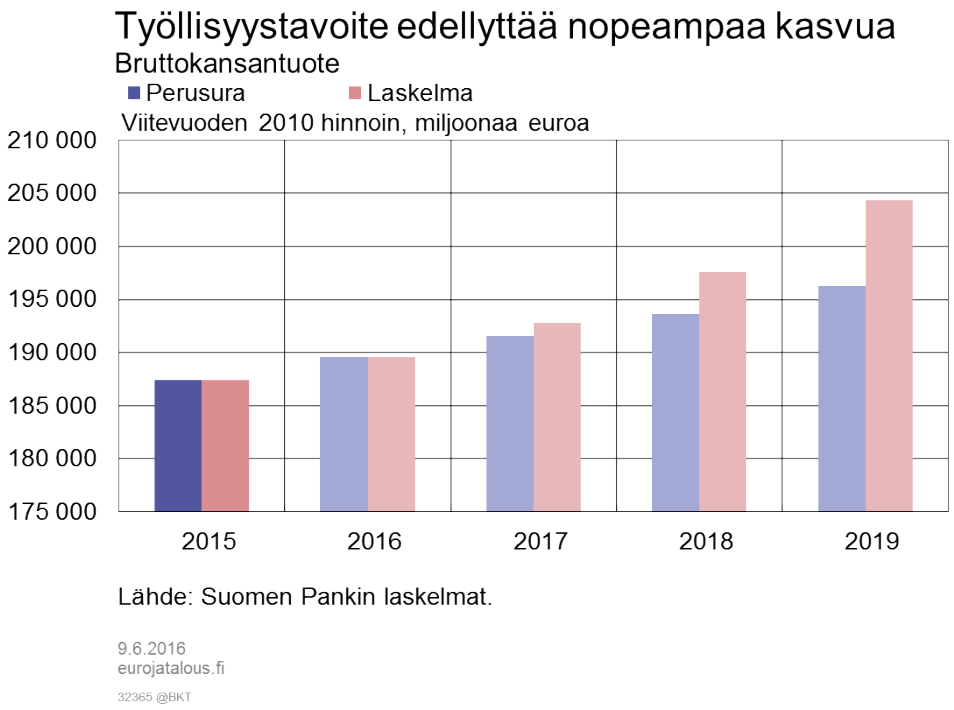

Hallitusohjelman yksi keskeinen tavoite on työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin

hallituskauden loppuun mennessä. Tämä tarkoittaa työllisyyden kasvattamista nykyisestä runsaalla 100 000 hengellä vuoden 2019 loppuun mennessä. Tässä vaihtoehtoislaskelmassa luodaan perusennusteelle vaihtoehtoinen skenaario, jossa talouden kasvu nopeutuu siten, että hallitusohjelman työllisyystavoite saavutetaan. Laskelma on toteutettu Suomen Pankin yleisen tasapainon mallilla (Kilponen – Ripatti – Orjasniemi – Verona 2016).

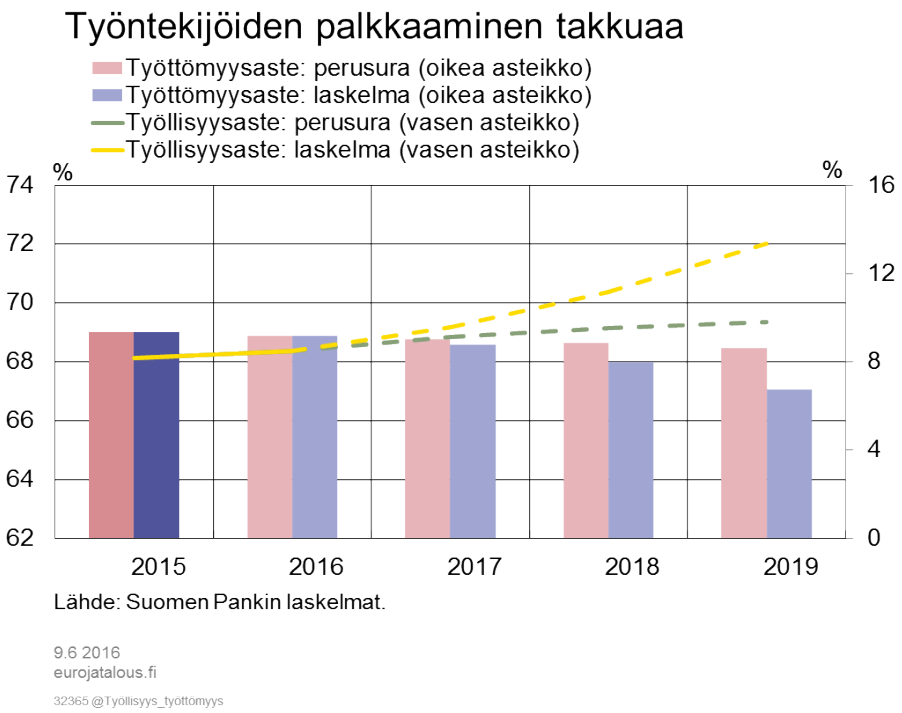
Työllisyysaste on pysytellyt viime vuosina selvästi alempana kuin ennen finanssikriisiä ja oli 68 % vuonna 2015 eli jopa hieman heikompi kuin taantumavuonna 2009. Heikko talouskasvu ja kasvuyritysten vähyys yhdistettynä kilpailukykyongelmiin ja talouden rakennemuutoksiin ovat hidastaneet uusien työntekijöiden palkkaamista yrityksissä (kuvio 1).

Kuvio 1.

Laskelman perusteella hallitusohjelman tavoitteen saavuttaminen edellyttää selvästi nykyistä nopeampaa talouskasvua. Bruttokansantuotteen kasvun pitäisi olla vuosina 2017–2019 keskimäärin 2,5 % vuodessa eli noin 1,3 prosenttiyksikköä nopeampaa kuin perusennusteessa, jotta työllisyystavoitteen saavuttaminen olisi mahdollista. Työllisyystavoitteen saavuttaminen edellyttäisi, että bruttokansantuotteen määrä olisi vuonna 2019 noin 8 mrd. euroa suurempi kuin ennusteen ns. perusurassa (kuvio 2). Selvästi ripeämmän talouskasvun saavuttaminen taas edellyttää merkittävää kotimaisen ja ulkoisen kysynnän lisääntymistä.

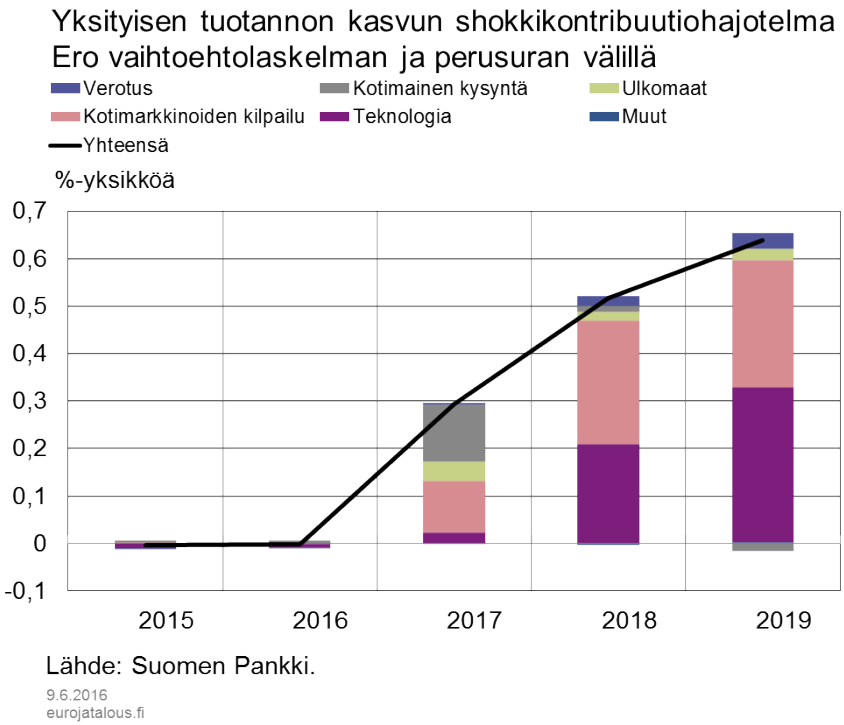
Kuvio 2.

Talouskasvun rakenne, palkkojen kehitys ja työajan piteneminen ovat keskeisiä tekijöitä työllisyyskehityksen taustalla. Talouden hintakilpailukykyyn vaikuttavat keskeisesti palkkojen nousuvauhti ja työn määrän lisääntyminen tulevina vuosina. Nämä tekijät ovat myös keskeisiä elementtejä kilpailukykyä vahvistavien toimien joukossa.

Mallilaskelmassa oletetaan, että tulevien vuosien palkat kehittyvät selvästi hitaammin kuin perusennusteessa. Teknisesti palkkamaltti toteutetaan lisäämällä työmarkkinoiden joustavuutta. Myös tuottavuuden oletetaan paranevan nopeammin kuin perusennusteessa, mikä ajan mittaan lisää myös työpanosta. Perusennusteessa tuottavuuden kasvu jää historiaansa nähden vähäiseksi, kun taas vaihtoehtoislaskelmassa tuottavuuskasvu alkaa palautua kohti pitkän aikavälin keskiarvoa. Muutamat tekijät kiihdyttävät kotimaisen tuotannon kasvun nopeammaksi kuin perusennusteessa (kuvio 3). Suurimmat tekijät kasvun taustalla ovat kotimarkkinoiden kilpailun paraneminen, kuten työmarkkinoiden joustavuuden lisääntyminen, ja tuottavuuskehityksen nopeutuminen.

Kuvio 3.

Lähde: Suomen Pankki.

9.6.2016
eurojatalous.fi

Kun työkustannukset kehittyvät maltillisemmin ja tuottavuus kasvaa, kilpailukyky paranee kotimaisen ja ulkoisen kysynnän vahvistumisen myötä. Julkisyhteisöjen vähäisen liikkumavaran vuoksi julkisen sektorin työllisyyden on oletettu kehittyvän perusennusteen mukaisesti. Toisin sanoen työllisyyden kasvun oletetaan tulevan kokonaisuudessaan yksityiseltä sektorilta. Laskelmassa ei ole myöskään oletettu julkisen sektorin menopuolen lisäelvytystä, koska finanssipolitiikan liikkumavara on vähäinen.

Työtuntien ja 15–64-vuotiaiden työntekijöiden määrän väliseksi lyhyen aikavälin joustoksi muodostuu mallilaskelmassa 0,7, mikä on historialliseen kehitykseen verrattuna hieman pienempi. Tämä on kuitenkin sopusoinnussa sen kanssa, että työtuntien määrä kasvaa suhdannenousun alussa tavallisesti nopeammin kuin työntekijöiden määrä.[1]

Palkkamaltti ja työajan pidentyminen laskevat kotimaisen tuotannon hintaa, mikä puolestaan alentaa yksityisen kulutuksen hintaa. Kotimaisen tuotannon hinnan lasku välittyy lyhyen viivästymän kuluttua myös vientihintoihin, jotka nousevat laskelmassa selvästi hitaammin kuin perusennusteessa. Vientihintojen nousu selvästi vaimeammin kuin kilpailijamaissa tukee viennin kasvua. Myös yksikkötyökustannuksilla mitattu kilpailukyky vahvistuu. Kotimaisen ja ulkoisen kysynnän kasvu lisää myös tuontia. Hintakilpailukyvyn paranemisen ansiosta nettovienti vahvistuu perusuraan verrattuna.

Työvoimakustannusten alentuminen näkyy myös investointien hinnassa. Investointien vahvistuminen kiihtyy viennin ja kotimaisen kysynnän kasvun vauhdittamana. Investointien kasvun taustalla on myös tuottavuuden koheneminen, joka osaltaan parantaa investointien odotettua tuottoa. Näiden myötä työllisyys paranee ja työttömyys alkaa vähitellen pienentyä.

Työllisyyden paraneminen ja palkkasumman kasvu yhdessä vaimean hintakehityksen kanssa kasvattavat kotitalouksien ostovoimaa ja yksityistä kulutusta. Ostovoiman kasvu työllisyyden paranemisen myötä vahvistaa myös kotitalouksien luottamusta, mikä lisää kotitalouksien kulutusalttiutta. Yksityinen kulutus kasvaa. Tämän kehityksen vastapainona säästämisaste painuu vieläkin enemmän pakkasen puolelle kuin perusennusteessa, kun tulojen kehitys jää kulutuksen kasvua hitaammaksi.

Talous sopeutuu laskelmassa maltillisen palkkakehityksen, hintojen laskun ja tuottavuuskasvun kiihtymisen myötä nopeammalle kasvu-uralle. Maltillisemman hintakehityksen myötä bruttokansantuotteen arvo pysyttelee kuitenkin likimain samana kuin perusennusteessa. Vaimean hintakehityksen myötä julkisen talouden tila ei juuri kohene. Vaihtoehtoislaskelmassa veroasteiden annetaan hieman laskea, mikä vähentää kokonaisverotuloja, mutta toisaalta vaikuttaa positiivisesti kasvuun (vrt. kuvio 3). Mikäli veroasteet pidettäisiin ennallaan, vahvistaisi se julkisen talouden tilaa. Säästöjä julkiseen talouteen syntyy kuitenkin siitä, että suhdanneluonteiset menot, kuten työttömyysmenot, pienentyvät. Lisäksi indeksisidonnaisten menojen, kuten eläkemenojen, kasvu hidastuu vaimeamman hintakehityksen myötä.

Talouden rakenteet ja ulkoinen kysyntä lopulta määrittävät sen, millainen kasvun rakenteen tulisi olla, jotta 72 prosentin työllisyystavoitteeseen päästäisiin. Laskelmassa on oletettu työllisyyden kohenevan sekä kysyntä- että tarjontatekijöiden vaikutuksesta. Tuottavuuteen voidaan vaikuttaa vain välillisesti. Tällöin keskeiseksi vaihtoehdoksi jää sopeutuminen kustannustekijöiden ja hintojen kautta. Tavoitteena 72 prosentin työllisyysaste on haastava, mutta kansainvälisesti vertaillen lukema on alempi kuin kärkimaissa. Esimerkiksi Ruotsissa ja Saksassa työllisyysaste on selvästi tätä korkeampi.

Taulukko.

72 prosentin työllisyystavoite						
Kysyntä ja tarjonta vuosina 2016 - 2019 vuoden 2010 hinnoin						
		2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2019 poikkeama**

Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

72 prosentin työllisyystavoite						
						tasossa, %
Prosenttimuutos edellisvuotisesta						
Bruttokansantuote	SP:n ennuste	1,1	1,1	1,0	1,4	196 245
	Vaihtoehtoinen kehitys	1,1	1,7	2,5	3,4	204 312
	Poikkeama	**0,0**	**0,6**	**1,5**	**2,0**	**4,1**
Tuonti	SP:n ennuste	2,7	2,5	2,0	1,8	82 598
	Vaihtoehtoinen kehitys	2,7	3,0	2,8	2,6	84 265
	Poikkeama	**0,0**	**0,5**	**0,7**	**0,8**	**2,0**
Vienti	SP:n ennuste	0,7	2,4	2,5	2,8	81 809
	Vaihtoehtoinen kehitys	0,7	3,1	4,1	5,0	85 440
	Poikkeama	**0,0**	**0,7**	**1,7**	**2,2**	**4,4**
Yksityinen kulutus	SP:n ennuste	1,6	0,6	0,7	1,2	108 799
	Vaihtoehtoinen kehitys	1,6	1,6	2,2	2,7	113 029
	Poikkeama	**0,0**	**0,9**	**1,5**	**1,5**	**3,9**
Yksityiset investoinnit	SP:n ennuste	4,7	3,6	2,6	2,3	34 879
	Vaihtoehtoinen kehitys	4,7	3,8	4,3	6,0	36 827
	Poikkeama	**0,0**	**0,2**	**1,7**	**3,7**	**5,6**
Yksityisen sektorin tuotannon hinta	SP:n ennuste	0,6	0,5	0,8	1,1	112,3
	Vaihtoehtoinen kehitys	0,6	0,1	-1,1	-1,4	107,0
	Poikkeama	**0,0**	**-0,4**	**-1,9**	**-2,5**	**-4,7**

Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

72 prosentin työllisyystavoite						
Julkisen sektorin nettoluotonanto	SP:n ennuste	-2,6	-2,4	-2,3	-2,3	-2,3
	Vaihtoehtoinen kehitys	-2,6	-2,4	-2,4	-2,3	-2,3
	Poikkeama	**0,0**	**0,0**	**-0,1**	**0,0**	**0,0**
Yksikkötyökustannukset	SP:n ennuste	1,5	0,4	0,8	1,3	0,6
	vaihtoehtoinen kehitys	1,5	-0,1	-1,2	-1,4	0,6
	poikkeama	**0,0**	**-0,5**	**-2,0**	**-2,6**	**-5,0**
Työlliset 15–64	SP:n ennuste	0,0	0,3	0,2	0,1	2 384
	Vaihtoehtoinen kehitys	0,0	0,8	1,5	2,1	2 476
	Poikkeama	**0,0**	**0,5**	**1,3**	**2,0**	**3,8**

Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

Viitteet

1. Työpanosta koskevat tiedot perustuvat Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen. ↑

Asiasanat

bruttokansantuote, julkinen talous, vaihtoehtoislaskelma